

EVOLUȚIA ORGANIZĂRII ADMINISTRATIV-TERITORIALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

**NOTĂ
ANALITICĂ**

Autor: IGOR BOȚAN

Asociația pentru Democrație Participativă "ADEPT" este o organizație obștească, neguvernamentală, nonprofit și neafiliată politic, înregistrată în ianuarie 2000. ADEPT oferă suport și expertiză pe procese electorale, politice și social-economice.

Asociația pentru Democrație Participativă "ADEPT",
str. Vasile Alecsandri 97 MD-2012 Chișinău, Moldova

Tel: +373 22 212 992

www.adept.md

E-mail: info@adept.md

[Facebook.com/adept.md](https://www.facebook.com/adept.md)

Nota analitică este realizată în cadrul proiectului "Consolidarea capacităților autorităților publice la nivel local și susținerea dialogului în procesul de reformă a administrației publice" implementat de Asociația pentru Democrație Participativă ADEPT cu suportul financiar al Ambasadei Regatului Țărilor de Jos în Republica Moldova. Conținutul documentului este responsabilitatea exclusivă a Asociației pentru Democrație Participativă ADEPT și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale finanțatorului.

CONȚINUT

I. ETAPELE REFORMEI ADMINISTRATIV-TERITORIALE	4
II. ORGANIZAREA ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ PÂNĂ LA DECLARAREA INDEPENDENȚEI.....	8
2.1. Organizarea administrativ-teritorială potrivit "Descrierii Moldovei"	8
2.2. Organizarea administrativ-teritorială în cadrul Imperiului Rus	8
2.3. Organizarea administrativ-teritorială în cadrul României Regale	9
2.4. Organizarea administrativ-teritorială din perioada sovietică	10
2.4.1. Perioada de până la război, 1940-1941	10
2.4.2. Perioada postbelică	10
2.4.3 Perioada Perestroikăi	11
2.4.4. Soluția pentru reîntregirea teritorială a țării	11
III. PRIMELE EFORTURI DE REORGANIZARE ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ DE DUPĂ INDEPENDENȚĂ	13
3.1. Bazele autoadministrării locale	13
3.2. Consfințirea autoadministrării locale în Constituție și adoptarea legislației de profil	14
3.3. Primele alegeri locale și consecințele acestora	15
3.4. Constituirea Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia	16
IV. REFORMA ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ ȘI A ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE DIN 1998	18
4.1. Voința politică – driver al reformei administrativ-teritoriale	18
4.2. Tranziția de la 40 de raioane la 10 județe	18
4.3. Constituirea județului Taraclia pe criterii etnice	20
V. CONTRAREFORMA ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ DIN 2001	22
5.1. Revenirea la raioane	22
5.2. Tentativa regionalizării teritoriului	24
VI. STRATEGII DE REFORMĂ A ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE INIȚIATE ÎN PERIOADA 2012-2020, DAR NEREALIZATE	26
6.1. Strategia națională de descentralizare 2012 – 2018	26
6.2. Strategia privind reforma administrației publice pentru anii 2016-2020.....	27
VII. CONCLUZII	28

I.

ETAPELE REFORMEI ADMINISTRATIV-TERITORIALE

Conform Constituției, Republica Moldova este definită drept un stat suveran, independent, unitar și indivizibil. Structura administrativă a teritoriului țării cuprinde sate (comune), orașe (municipii), raioane și unitatea teritorială autonomă Găgăuzia. Pentru localitățile din stânga Nistrului, care se află temporar în afara controlului autorităților constituționale, sunt stabilite forme și condiții speciale de autonomie în conformitate cu un statut special adoptat prin lege organică, așa cum este stipulat de Legea Nr.173 privind prevederile de bază ale statutului juridic special al localităților din stânga Nistrului (Transnistria), adoptată la 22 iulie 2005.

În prezent, ordinea diviziunii administrative a teritoriului și modalitatea de exercitare a atribuțiilor autorităților administrației publice locale sunt reglementate de Legea nr.764 din 27.12.2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, precum și de Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală.

Totuși, este de menționat că pe durata suveranității țării noastre, nu a existat un consens unanim în ceea ce privește organizarea teritorială și administrativă a Republicii Moldova. Organizarea administrativ-teritorială a fost supusă la mai multe revizuirii de-a lungul timpului, reflectând schimbările de guvernare și opiniile divergente ale forțelor politice conservatoare și reformiste. Acestea s-au acuzat reciproc, fie de menținerea sistemului administrativ sovietic, centrat pe raioane, fie de încercarea de a imita modelul românesc, bazat pe județe. După declararea independenței, legislația referitoare la organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova a suferit modificări de trei ori: în 1994, 1998 și 2001, iar cea privind administrația publică locală – de 4 ori: în 1994, 1998, 2003 și 2006.

1.1. Prima încercare de reformare a administrației publice locale a avut loc în 1990, imediat după adoptarea la 23 iunie 1990 a Declarației Suveranității. Aproximativ două săptămâni mai târziu, la 10 iulie 1991 a fost adoptată Legea nr.635 cu privire la bazele autoadministrării locale. În paralel, proiectul de lege ce viza reorganizarea administrativă a teritoriului țării în județe, cu scopul de a consolida autonomia locală, a fost supus blocării în cadrul Parlamentului. După alegerile parlamentare anticipate din 27 februarie 1994, guvernarea țării a fost preluată de Partidul Democrat Agrar din Moldova (PDAM), care tocmai blocase reforma administrativ-teritorială în legislatura precedentă, menținând aceeași abordare pentru perioada anilor 1994-1998.

1.2. A doua încercare de reformare a administrației publice locale, prin intermediul reorganizării administrative a teritoriului, reușită de această dată, a fost realizată de Alianța pentru Democrație și Reforme (ADR), înființată după alegerile parlamentare din 22 martie 1998. Scopul reformei a fost să soluționeze problema fărâmițării excesive a teritoriului țării, caracterizată de existența unor raioane mici, care erau administrativ și financiar subordonate puterii centrale. Prin implementarea acestei reforme, s-au creat condiții propice pentru o descentralizare reală a puterii și pentru exercitarea autonomiei administrative de către autoritățile locale. Cu toate acestea, unul dintre principalele neajunsuri ale reformei a fost faptul că unele servicii esențiale pentru cetățeni, precum cele notariale, nu au fost disponibile la nivel local, ci au fost concentrate în centrele județene, conducând astfel la o dificultate în accesarea acestora.

1.3. A treia încercare de revizuire a administrației publice locale a avut loc după alegerile parlamentare din 25 februarie 2001, în cadrul cărora Partidul Comuniștilor din Republica Moldova (PCRM) a obținut o majoritate constituțională. În domeniul administrației publice locale, PCRM și-a concentrat eforturile spre anularea reformei din 1998, optând pentru reinstaurarea structurii teritoriale anterioare, bazată pe raioane cu o administrare ușor de controlat. Întoarcerea la raioane a fost argumentată

prin accesul redus al cetățenilor la serviciile locale, ca urmare a creșterii distanței dintre localități și centrele județene. Cinci ani mai târziu, PCRM a completat reforma administrației publice locale prin introducerea conceptului de regiuni de dezvoltare și descentralizare administrativă. Astfel, în 2006, au fost adoptate trei legi – privind administrația publică locală, privind descentralizarea administrativă și dezvoltarea regională a Republicii Moldova – legi care rămân în vigoare și în prezent.

1.4. A patra inițiativă de reformare a administrației publice locale a fost anunțată de Alianța pentru Integrarea Europeană (AIE), aflată la guvernare între 2009 și 2019. La 5 aprilie 2012, a fost adoptată Strategia națională de descentralizare, programată să fie implementată în perioada 2012-2015. Aceasta urmărea să creeze „un sistem de transfer al competențelor între administrația centrală și cea locală caracterizat prin funcționalitate, claritate, stabilitate și corelare cu resursele și capacitățile administrative disponibile, pentru a asigura furnizarea eficientă și eficace a serviciilor publice, într-un mod neîngrădit și asigurând un nivel stabilit de calitate a prestației”. Una dintre obiectivele principale ale strategiei era reducerea fărâmițării administrative și raționalizarea structurilor teritoriale pentru a sprijini autonomia locală și furnizarea eficientă a serviciilor publice, respectând cerințele și necesitățile beneficiarilor, într-o manieră democratică și autonomă de funcționare a autorităților locale alese. Cu toate acestea, Strategia nu a fost implementată din diverse motive.

1.5 A cincea intenție de reformare a administrației locale a fost anunțată de Partidul Democrat din Moldova (PDM), care a deținut întreaga putere de stat în perioada 2016-2019. La 25 iulie 2016, Guvernul premierului Pavel Filip a adoptat Strategia privind reforma administrației publice pentru anii 2016-2020, conform Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană. Unul dintre obiectivele strategiei era «consolidarea capacităților administrative prin reducerea fragmentării structurii administrativ-teritoriale și dezvoltarea formelor alternative de prestare a serviciilor publice». Era prevăzută elaborarea unui concept și a unei foii de parcurs privind reforma

administrativ-teritorială, inclusiv eliminarea structurilor raionale, prin luarea deciziilor informate bazate pe studii de optimizare și analiză la nivel național, pentru a crea unități administrativ-teritoriale capabile să ofere servicii de calitate și să asigure democrația locală, bazată pe interesele și preferințele comunităților, pe valori universale cum ar fi drepturile omului, egalitatea de gen și incluziunea socială. Cu toate acestea, după trei ani de la lansarea Strategiei de către PDM în 2016, s-a constatat că alegerile locale generale ordinare, programate pentru 20 octombrie 2019, urmau să se desfășoare în unitățile administrativ-teritoriale existente, conform cadrului legal elaborat de PCRM. Astfel, exercitarea administrației publice locale a rămas neschimbată în perioada anilor 2019-2023.

1.6. A șasea încercare de reformare a administrației publice locale a demarat în 2023, în urma unui proces participativ amplu și solid, care a culminat cu adoptarea Hotărârii Nr. 126 din 15-03-2023 privind aprobarea Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru perioada 2023-2030. Capitolul V al Strategiei se concentrează asupra administrației publice locale. Un prim pas crucial în implementarea strategiei a fost reprezentat de adoptarea Legii Nr. 225 din 31-07-2023 referitoare la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale. Scopul acestei legi este de a crea un cadru normativ necesar pentru amalgamarea voluntară a UAT de nivelul întâi, în vederea consolidării capacității administrative a autorităților administrației publice locale și pentru a furniza servicii publice de calitate și accesibile populației.

Analizând etapele reorganizării administrative a teritoriului Republicii Moldova după declararea independenței, putem observa că toate încercările în acest sens au fost puternic influențate de factori precum istoria, aspectele etno-lingvistice, politica internă și externă etc., însă mai puțin de factorii economici, a căror importanță ar trebui să fie considerabilă în vederea asigurării unei administrații publice locale eficiente, fundamentate pe autonomia decizională și financiară a unităților administrative teritoriale. Pe parcursul acestei lucrări de analiză, vom explora influența acestor factori asupra schimbărilor administrativ-teritoriale.

II. ORGANIZAREA ADMINISTRATIV- TERITORIALĂ PÂNĂ LA DECLARAREA INDEPENDENȚEI

2.1. Organizarea administrativ-teritorială potrivit ”Descrierii Moldovei”

În decursul istoriei, teritoriul Republicii Moldova a fost administrat în moduri variate. În «Descrierea Moldovei», Dimitrie Cantemir menționează că „odinioară Moldova se împărțea în trei părți: în țara de jos, țara de sus și Basarabia”. Aceste trei părți erau, la rândul lor, subdivizate în ținuturi și ocoluri. În ținuturi, satele erau grupate în jurul curților domnești, cetăților sau târgurilor. Conducătorii ținuturilor, cunoscuți sub numele de staroști, erau reprezentanți ai domnitorului și aveau atribuții judecătorești, administrative și fiscale. În apropierea cetăților, existau și pârcălabi, care aveau și atribuții militare. În jurul cetăților cu importanță militară erau formate ocoale de cetate. În timpul stăpânirii turcești, configurația țării a fost modificată, iar ținuturile au fost reorganizate, numărul lor scăzând: de la 23 inițial, la 20 în 1606, apoi la 19 în 1665 și 12 în 1715.

2.2. Organizarea administrativ-teritorială în cadrul Imperiului Rus

După Războiul Ruso-Turc din 1806-1812, teritoriul dintre Prut și Nistru, inclusiv fostele raiale din sud și nord, a fost anexat de Imperiul Rus, acordându-i-se un statut temporar de autonomie. Denumirea de Basarabia a fost extinsă asupra întregului spațiu dintre Prut și Nistru, care a fost reorganizat în 9 ținuturi: Hotin, Iași, Orhei, Soroca, Hotărnicieni, Codru, Bender, Greceni și Ismail. În aprilie 1818, a fost adoptat Regulamentul privind înființarea regiunii (oblasti)

Basarabia, iar teritoriul a fost reorganizat în 6 ținuturi între 1818 și 1828, prin lichidarea ținuturilor Soroca, Codru, Greceni și Hotărniceni. Ultimele trei au fost incluse în noul creat ținut – Akkerman. Zece ani mai târziu, în februarie 1828, a fost adoptată Instituția pentru conducerea Basarabiei, prin care autonomia a fost limitată, iar legislația privind administrarea gubernială a fost extinsă asupra Basarabiei, fiind comună întregii Rusii. Guvernarea regiunii (oblasti) a fost pusă în sarcina unui general-gubernator al Novorossiei și Basarabiei, iar cele 6 ținuturi au fost redenumite în uiezd-uri.

Între 1828 și 1873, uiezd-urile (ținuturile) au fost reorganizate, numărul acestora fiind în permanentă schimbare: în 1830 a fost format uiezd-ul Leova, redenumit Cahul în 1835; în 1856, în urma Războiului Crimeii, uiezd-urile Cahul și Ismail au fost transferate Principatului Moldovei în baza Tratatului de la Paris; în 1857 au fost constituite uiezd-urile Chișinău, Soroca și Comrat, ultimul fiind lichidat un an mai târziu. În 1873, regiunea (oblasti) Basarabia a fost reorganizată într-o gubernie cu 7 uiezd-uri: Akkerman, Bender, Chișinău, Orhei, Soroca, Hotin și Iași, ultimul fiind redenumit Bălți în 1887.

În 1878, în urma hotărârilor Congresului de la Berlin, ținuturile Cahul și Ismail au revenit în cadrul guberniei Basarabia, fiind comasate într-un singur uiezd – Ismail. Către sfârșitul secolului al XIX-lea, gubernia Basarabia avea 8 uiezd-uri: Akkerman, Bălți, Bender, Ismail, Chișinău, Orhei, Soroca și Hotin.

2.3. Organizarea administrativ-teritorială în cadrul României Regale

După actul unirii din 1918, teritoriul Basarabiei în cadrul României Regale a fost reorganizat în 9 județe. Unificarea administrativă din 1925 a uniformizat teritoriul Basarabiei, cele 9 județe – Bălți, Cetatea Albă, Cahul, Ismail, Hotin, Lăpușna, Orhei, Tighina, Soroca având aproximativ 320.000 de locuitori fiecare; 37 de plase, cu aproximativ 67.000 de locuitori fiecare; 17 orașe, cu aproximativ 22.000 de locuitori fiecare, inclusiv municipiile Chișinău, Bălți și Cetatea Albă; 1.847 de sate, cu aproximativ 1.400 de locuitori fiecare.

În 1938, prin legea administrativă, întreg teritoriul României Regale a fost

reorganizat în 10 ținuturi – Argeș, Crișuri, Dunărea de Jos, Jiu, Mării, Mureș, Nistru, Prut, Suceava, Timiș, cu circumscripții teritoriale, orașe de reședință și organe de conducere proprii. Trei dintre aceste ținuturi conțineau foste județe, atât din Basarabia cât și de peste Prut. Județele Bălți și Soroca au fost incorporate în ținutul Prut; județele Cahul și Ismail – în ținutul Dunărea de Jos; iar județul Hotin – în ținutul Suceava. În plus, cele 4 foste județe basarabene – Cetatea Albă, Lăpușna, Orhei și Tighina – au constituit ținutul Nistru. În 1940, ținuturile au fost desființate, revenindu-se la vechea organizare administrativă în județe.

2.4. Organizarea administrativ-teritorială din perioada sovietică

2.4.1. Perioada de până la război, 1940-1941

În perioada sovietică, teritoriul a fost supus de mai multe ori reorganizări administrative în raioane – unități de câteva ori mai mici decât fostele județe. Odată cu constituirea Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești (RSSM), la 2 august 1940, în componența acesteia au fost incluse teritoriul a 6 din cele 8 foste uezd-uri, precum și 6 raioane dintre cele 14 din cadrul fostei Republici Autonome Sovietice Socialiste Moldovenești (RASSM) din cadrul Republicii Sovietice Socialiste Ucraina. Cele 6 uezd-uri: Bălți, Bender, Cahul, Chișinău, Orhei, Soroca, au fost împărțite în 52 de raioane, care împreună cu cele 6 raioane din fosta RASSM – Grigoriopol, Dubăsari, Camenca, Rîbnița, Slobozia, Tiraspol, au constituit împreună cele 58 de raioane ale RSSM. În 1941, au mai fost constituite încă 2 raioane – Bulboaca și Olănești, din cadrul uezd-ului Bender. 4 orașe – Bălți, Bender, Chișinău și Tiraspol, au fost subordonate direct puterii republicane centrale.

2.4.2. Perioada postbelică

După cel de-al II-lea Război Mondial, în 1949 s-a renunțat la uezd-uri, iar toate cele 60 de raioane au fost puse în subordinea directă a centrului republican. La cele patru orașe aflate în subordinea republicană s-au adăugat încă trei – Cahul, Orhei și Soroca.

Fărâmițarea excesivă a teritoriului RSSM a condus la gruparea celor 60 de raioane în 4 regiuni (okrug-uri) – Bălți, Cahul, Chișinău, Tiraspol, în 1952, care au fost dizolvate după numai un an. Între anii 1953 și 1962, organizarea administrativă a teritoriului a fost redusă consecutiv, cu redenumirea raioanelor, de la 60 la 18. Din 1962, reorganizarea administrativă a avut o tendință opusă, crescând constant numărul raioanelor până la 40 în perioada 1962-1985, prin fărâmițarea și redenumirea celor vechi. În 1972, Ungheni este ridicat la rangul de oraș cu subordonare republicană, iar în 1987, și Dubăsari primește un statut similar.

Astfel, în 1990, cu un an înaintea de destrămarea URSS, structura administrativă a RSSM era următoarea: 40 de raioane, 21 de orașe, dintre care 10 sunt în subordinea autorităților centrale republicane și 829 de consilii sătești (primării).

2.4.3 Perioada Perestroikăi

În procesul de «democratizare a societății sovietice și reformă a sistemului politic», inițiat la Conferința a XIX-a a Partidului Comunist din URSS desfășurată între 28 iunie și 1 iulie 1988, în Republica Sovietică Socialistă Moldovenească s-a înființat Mișcarea Democratică pentru Susținerea Restructurării. Aproximativ cu un an mai târziu această mișcare s-a divizat în două curente antagoniste: Mișcarea de Renaștere Națională și Mișcarea Internaționalistă «Единство» (Unitate). Prima pleda pentru suveranitatea și independența RSSM, în timp ce cea de-a doua susținea menținerea RSSM în cadrul URSS, sub forma unei reforme.

În urma acestor evenimente, la 2 septembrie 1990, în cadrul unui congres, deputații de toate nivelurile din 5 raioane și orașul Tiraspol de pe malul stâng al Nistrului, precum și din orașul Bender, au proclamat «Republica Sovietică Socialistă Moldovenească Transnistreană» (RSSMT). După dizolvarea URSS la 26 decembrie 1991, această entitate teritorială a rămas a fi nerecunoscută pe plan internațional.

2.4.4. Soluția pentru reîntregirea teritorială a țării

În prezent, deși cele 5 raioane din stânga Nistrului, precum și municipiile Tiraspol și Bender, sunt considerate oficial parte a Republicii Moldova, ele

se află în afara controlului efectiv al organelor constituționale ale statului. Prin urmare, una dintre principalele preocupări ale autorităților moldovene în ultimele trei decenii este reîntegrarea teritoriului, o misiune care poate fi realizată numai prin respectarea prevederilor Constituției:

- Republica Moldova este un stat suveran și independent, **unitar și indivizibil** (Articolul 1(1));
- Teritoriul Republicii Moldova este **inalienabil** (Articolul 3(1));
- Localităților din stânga Nistrului le pot fi atribuite **forme și condiții speciale de autonomie** în conformitate cu statutul special adoptat prin lege organică (Articolul 110(2));
- Dispozițiile privind caracterul suveran, independent și **unitar** al statului, precum și cele referitoare la neutralitatea permanentă a statului, **pot fi revizuite numai cu aprobarea lor prin referendum, cu votul majorității cetățenilor înscriși în listele electorale** (Articolul 142(1)).

În consecință, la 22 iulie 2005, cu votul a 89 de deputați din 95 prezenți la ședință, adică cu aproximativ 94% din voturi, a fost adoptată Legea Nr.173 cu privire la prevederile de bază ale statutului juridic special al localităților din stânga Nistrului (Transnistria). Această lege stabilește cadrul de reglementare a conflictului transnistrean, singurul posibil în conformitate cu Constituția țării.

III.

PRIMELE EFORTURI DE REORGANIZARE ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ DE DUPĂ INDEPENDENȚĂ

3.1. Bazele autoadministrării locale

Republica Moldova a preluat sistemul administrativ-teritorial al fostei Republici Sovietice Socialiste Moldovenești (RSSM), care cuprindea 40 de raioane, dintre care 5 în Transnistria nerecunoscută, fiecare cu o medie de locuitori de circa 76 de mii, 21 de orașe, din care 10 se aflau în subordine republicană, și 829 de primării. După proclamarea independenței la 27 august 1991, Parlamentul a adoptat la 10 iulie 1991 Legea nr.635 privind bazele autoadministrării locale. Acest act legislativ stabilea că autoadministrarea locală reprezintă efortul locuitorilor unei anumite unități administrative-teritoriale de a rezolva direct sau prin intermediul organelor pe care le aleg problemele de importanță locală.

Sistemul autoadministrării locale a fost structurat în două nivele: nivelul I, care includea comuna (satul) și orașul, și nivelul II, care cuprindea municipiul și județul. Conform legii, comuna era definită ca o localitate sau o comunitate de localități unite voluntar prin teritoriu, relații economice, tradiții și obiceiuri. Orașul era o așezare urbană dotată corespunzător din punct de vedere edilitar-gospodăresc. Municipiul se caracteriza prin dotări edilitar-gospodărești adecvate și o densitate a populației, unităților economice și sociale mai mare decât a orașului. Județul era o unitate de autoadministrare locală care cuprindea comunele (satele) și orașele legate prin teritoriu, relații economice, sociale și culturale, tradiții etc.

În calitatea de organe ale autoadministrării locale erau prevăzute prefecturile județelor și primăriile municipiilor, orașelor, comunelor (satelor) și consiliile respective. Totodată, Parlamentul a adoptat și Hotărârea nr.636 pentru

aplicarea Legii cu privire la bazele autoadministrării locale, care stipula că reforma administrației publice locale urma să se desfășoare în două etape.

În prima etapă se prevedea decentralizarea puterii raioanelor, care rămâneau în aceleași hotare până la reorganizarea administrativă a teritoriului în județe. De asemenea, se dispunea convocarea în termen de două săptămâni a ședințelor sovietelor raionale și locale de deputați pentru a alege câte o persoană oficială pentru administrarea de stat în teritoriul din subordinea lor, respectiv președinții comitetelor executive ale raioanelor și primarii localităților. Astfel, sovietele de deputați deveneau consilii ale unităților administrativ-teritoriale respective. Președintele Republicii Moldova urma să confirme președinții comitetelor executive raionale și primarii orașelor de categorie republicană, aleși la ultimele sesiuni ale sovietelor raionale și orașenești de deputați ai poporului, atribuindu-le calitatea de persoane oficiale responsabile de puterea executivă în raioane și orașe.

Pentru orașul Chișinău s-a stabilit un singur nivel de autoadministrare, fiind dizolvate raioanele din cadrul acestuia și atribuindu-li-se în schimb calitatea de sectoare ale primăriei orașului.

3.2. Consfințirea autoadministrării locale în Constituție și adoptarea legislației de profil

La etapa a doua a reformei, care urma să fie definitivată prin reorganizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, una dintre principalele măsuri era trecerea de la raioane la județe. Cu toate acestea, deși a fost elaborat un proiect de lege privind noua organizare administrativ-teritorială, acesta nu a mai fost adoptat de Parlament, una dintre principalele cauze ale blocajului fiind incertitudinile provocate de mișcările secesioniste din raioanele din stânga Nistrului și din sudul Republicii Moldova.

Trei ani mai târziu, noua componentă a Parlamentului, aleasă la 27 februarie 1994, a adoptat Constituția Republicii Moldova. Conform acesteia, autoritățile administrației publice, prin care se exercită autonomia locală în sate și orașe, sunt consiliile locale alese și primarii aleși, iar consiliul raional coordonează activitatea consiliilor sătești și orașenești în vederea realizării serviciilor publice de interes raional.

Astfel, s-a renunțat la reorganizarea teritoriului în județe. La 7 decembrie 1994, Parlamentul a adoptat Legea nr. 306-XIII privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, care prevedea: 40 de raioane; 4 municipii – Chișinău, Bălți, Bender și Tiraspol; 60 de orașe; și 924 de sate (comune). Legea a stabilit că municipiul este un oraș cu un rol deosebit în viața economică, social-culturală, științifică și administrativă a republicii și poate avea în componența sa și unități administrativ-teritoriale autonome.

Reforma administrativă a avut un impact semnificativ asupra capitalei Republicii Moldova. 6 orașe și 8 sate (comune) din preajmă s-au alipit municipiului Chișinău, ceea ce ulterior a avut un impact major asupra alegerilor organelor municipale. De asemenea, Parlamentul a adoptat Legea nr. 310-XIII privind administrația publică locală, care stabilea atribuțiile organelor electivă la nivel local și numărul de consilieri în consiliile raionale și locale, în funcție de numărul de locuitori. Astfel, pentru sate și orașe cu o populație de până la 1000 de locuitori, numărul de consilieri varia de la 9 la 39, iar pentru raioane și municipii cu o populație de până la 60 de mii de locuitori, numărul creștea progresiv până la 39. Legea prevedea că municipiul Chișinău urma să aibă 57 de consilieri.

3.3. Primele alegeri locale și consecințele acestora

Primele alegeri locale generale au avut loc la data de 16 aprilie 1995, și fost desfășurate conform Legii nr.308-XIII din 07.12.1994 privind alegerile locale. În 34 din cele 40 de raioane, alegerile s-au desfășurat în toate unitățile administrative de nivelul I. Cu toate acestea, în majoritatea localităților din stânga Nistrului nu au putut fi organizate alegeri: în 4 localități din municipiul Tiraspol, în 16 localități din raionul Grigoriopol și în 23 de localități din raionul Rîbnița. În alte 3 raioane amplasate parțial sau complet în stânga Nistrului, alegerile s-au desfășurat doar într-o parte din localități: în raionul Camenca în 13 din 26, în raionul Dubăsari în 11 din 21, și în raionul Slobozia într-o singură localitate (s. Copanca) din 16.

Pe malul drept al Nistrului, procesul electoral nu a putut fi desfășurat în municipiul Bender, în două dintre cele trei localități componente ale acestuia,

și nici în satul Gîsca (raionul Căușeni), situat în apropierea Benderului. În total, alegerile locale nu au putut fi organizate în 84 de localități, majoritatea fiind în stînga Nistrului, sub controlul administrației nerecunoscute din Transnistria.

Ce ține de restul teritoriului Republicii Moldova, procesul electoral s-a desfășurat în 904 de localități, unde au fost aleși 803 primari. Alegerile s-au desfășurat în două tururi de scrutin, pe 16 și 30 aprilie, precum și în alegeri noi și repetate pe 14 și 21 mai, 25 iunie și 9 iulie 1995. În cele 101 de localități unde participarea alegătorilor a fost redusă, sub 50% din numărul alegătorilor înscriși în listele electorale, primarii au fost numiți în funcție prin decrete prezidențiale, conform Articolului 57(3) al Legii nr. 308-XIII: : nr.146 din 10-05-1995, nr.147 din 11-05-1995, nr.198 din 23-06-1995, nr.208 din 10-07-1995, nr.255 din 08-08-1995, nr. 344 din 27-10.1995, la fel ca și membrii primăriilor în 23 de municipii, orașe și sate, unde nu au fost alese consiliile locale. Numirea prin decret prezidențial a celor 101 primari și membri ai primăriilor în 23 de unități administrative a fost contestată la Curtea Constituțională, care prin Hotărârea nr.750 din 06.11.1995 a declarat neconstituțional Articolul 57(3) al legii privind alegerile locale, menționând însă că hotărârea nu are efect retroactiv.

3.4. Constituirea Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia

La scurt timp după alegerile locale, s-a impus necesitatea modificării Legii nr. 306-XIII privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova. Motivul principal a fost instituirea unității teritorial-administrative Găgăuzia (UTAG), în conformitate cu Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), având în vedere alegerea Guvernatorului și a Adunării Populare a Găgăuziei, precum și a primarilor și a consiliilor locale în unitățile administrative-teritoriale care urmau să fie incluse în componența UTAG conform rezultatelor referendumului local din 5 martie 1995.

Remarcabil este faptul că acest referendum s-a desfășurat pe baza unui Regulament provizoriu, elaborat și adoptat de Guvern, care a avut la bază factorul etnic. Regulamentul prevedea că referendumul local se desfășura în mod obligatoriu în localitățile în care găgăuzii constituiau peste 50% din

populație. În localitățile în care găgăuzii constituiau mai puțin de 50% din populație, referendumul avea loc pe baza unei prezențe de cel puțin 1/3 din alegătorii localității respective. În acest context, la 22 iulie 1995, Parlamentul a adoptat Legea nr.563-XIII pentru modificarea și completarea Legii privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova și privind unele măsuri legate de formarea Găgăuziei, modificând anexele referitoare la unitățile administrative-teritoriale și stabilind că în componența UTAG intră 3 orașe, 23 de sate (comune) cu 27 de localități în cadrul lor, preponderent din raioanele Comrat și Ceadâr-Lunga, dar și câteva localități din raioanele Vulcănești, Basarabeasca și Taraclia. Ca urmare, odată cu constituirea UTAG, numărul raioanelor a scăzut de la 40 la 38.

IV.

REFORMA ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ ȘI A ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE DIN 1998

4.1. Voința politică – driver al reformei administrativ-teritoriale

O reformă autentică a administrației publice locale, bazată pe o reorganizare administrativ-teritorială, a fost realizată abia în 1998. Acest lucru s-a întâmplat după alegerile parlamentare ordinare din 22 martie 1998, odată cu constituirea majorității parlamentare a Alianței pentru Democrație și Reforme (ADR), compusă din 3 formațiuni parlamentare: Blocul Convenția Democrată din Moldova (BCDM), Blocul pentru o Moldovă Democratică și Prosperă (BMDP) și Partidul Forțelor Democratice (PFD).

Guvernul ADR condus de Premierul Ion Ciubuc, parte a ADR, și-a întocmit Programul de guvernare în conformitate cu prioritățile programelor electorale ale componentelor ADR, inclusiv „reformarea organizării teritorial-administrative și trecerea la unități teritorial-administrative mai mari, cu un înalt nivel de autonomie economică și socială”, potrivit Programului electoral al BCDM. În doar jumătate de an de la constituirea ADR, Parlamentul a reușit să adopte Legea nr. 191-XIV din 12.11.1998 privind organizarea administrativ-teritorială și Legea nr. 186-XIV din 06.11.1998 privind administrația publică locală.

4.2. Tranziția de la 40 de raioane la 10 județe

În urma reformei teritorial-administrative, raioanele au fost reorganizate în județe, echivalente cu raioanele, dar de aproximativ 4 ori mai mari, conform prevederilor Articolului 110 din Constituție. Un aspect de remarcă este

că autorii reformei au reușit să depășească câteva obstacole importante: restricția constituțională privind divizarea teritoriului în raioane prin echivalarea județelor cu acestea și contrapunerea preferințelor susținătorilor modelelor de administrare pro-românești și pro-rusești, luând în considerație factorii istorici și traducând în versiunea rusească a legii noțiunea de județ prin “уезд” (uiezd). În acest sens, Curtea Constituțională a fost sesizată și a emis Hotărârea Nr.50 din 05.10.1999, controlând constituționalitatea prevederilor din Legea nr.191-XIV din 12 noiembrie 1998 „Privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova”, stabilind că: “Noțiunea de județ, în prezenta lege, este identică cu cea de raion, prevăzută de art. 110 din Constituție, și reprezintă denumirea unității administrativ-teritoriale de nivelul al doilea”.

În consecință, cele 38 de raioane ale țării au fost reorganizate în 9 județe – Bălți, Cahul, Chișinău, Edineț, Lăpușna, Orhei, Soroca, Tighina, Ungheni și în unitatea administrativ-teritorială formată din localitățile din stânga Nistrului cărora li se pot atribui forme și condiții speciale de autonomie (Transnistria). Astfel, teritoriul Republicii Moldova a fost divizat în 12 unități administrativ-teritoriale de nivelul al doilea sau cu statut juridic special: 9 județe; municipiul Chișinău, capitala țării; unitatea teritorial autonomă Găgăuzia; unitatea teritorial-administrativă din stânga Nistrului cărei i s-ar putea atribui o formă și condiții speciale de autonomie.

În cadrul celor 12 unități teritorial-administrative de nivelul II sau cu statut juridic special au fost incluse 658 de unități administrative de nivelul I: municipii – 13, excepție făcând municipiul Chișinău; orașe – 51; sate (comune) – 658. Ca urmare a reformei, numărul orașelor care au primit statut de municipiu a crescut de la 4 la 14. Municipiile au fost definite drept localități de tip urban cu un rol deosebit în viața economică, social-culturală, științifică, politică și administrativă a Republicii Moldova, având structuri edilitar-gospodărești și unități importante în domeniile învățământului, sănătății și culturii. Statutul de municipiu a fost acordat la 14 orașe: Bălți, Bender, Cahul, Căușeni, Chișinău (nivelul II), Comrat, Dubăsari, Edineț, Hîncești, Orhei, Rîbnița, Soroca, Tiraspol și Ungheni. Din cele 10 municipii situate în dreapta Nistrului, sub controlul autorităților constituționale, 9 au devenit centre județene. Municipiul Comrat a fost desemnat capitală a UTA Găgăuzia prin referendum local încă din 1995.

Odată cu creșterea numărului de municipii, numărul orașelor a scăzut de la 60 la 51. De asemenea, s-a înregistrat o scădere semnificativă a numărului de sate (comune) cu statut de unitate teritorial-administrativă de nivelul I, de la 924 la 658, aceasta fiind rezultatul comasării localităților cu o populație sub 2,500 de locuitori – numărul minim de locuitori necesar pentru formarea unei unități administrativ-teritoriale de nivelul I, în comparație cu cerințele anterioare de cel puțin 1,000 de locuitori.

Este important de menționat că noua organizare administrativă a teritoriului țării a avut în vedere situația localităților din stânga Nistrului, aflate sub controlul administrației nerecunoscute. Toate aceste localități, cu excepția celor sub jurisdicția autorităților constituționale (Cocieri, Coșnița, Dorotcaia, Molovata Nouă, Pîrîta) sau cele aflate în dispută (s. Corjova), au fost incluse în unitatea teritorial-administrativă din stânga Nistrului – Transnistria, denumirea oficială fiind adoptată ulterior, după adoptarea Legii nr.173-XVI la 22 iulie 2005, privind statutul juridic special al localităților din stânga Nistrului (Transnistria). Pe de altă parte, localitățile din dreapta Nistrului, aflate sub controlul administrației nerecunoscute a Transnistriei – municipiul Bender, Gîsca, Proteagailovca, Cremenciug, Chițcani – au fost incluse în județul Tighina.

Alegerile locale generale din 23 mai 1999 au fost organizate în baza noii organizări teritorial-administrative. În mod anticipat, scrutinul nu a putut fi organizat în cele 79 de unități teritorial-administrative din Transnistria. De asemenea, nu a fost posibilă organizarea alegerilor în cele 5 unități administrative-teritoriale din județul Tighina, aflate sub controlul administrației transnistrene.

4.3. Constituirea județului Taraclia pe criterii etnice

O surpriză a alegerilor locale a fost boicotul celor 10 localități din județul Cahul – Taraclia, Albota de Jos, Albota de Sus, Aluatu, Budăi, Cairaclia, Corten, Tvardița, Valea Perjei, Vinogradovca, predominant populate de etnici bulgari. Boicotul a avut loc pe motiv că autoritățile Republicii Moldova au desființat raionul Taraclia, incluzând localitățile acestuia în județul Cahul. Consiliul raional

Taraclia a exprimat încă de la început o atitudine negativă față de reforma administrativ-teritorială, beneficiind de sprijinul șefului statului din acea perioadă, Petru Lucinschi, care a refuzat să promulge legea privind organizarea administrativ-teritorială în județe. Cu toate acestea, veto-ul prezidențial a fost depășit de către Parlament. În aceste circumstanțe, autoritățile raionale din Taraclia au organizat, la 24 ianuarie 1999, un referendum în care aproximativ 92% din participanți (aproximativ 25 mii cetățeni) au votat pentru păstrarea raionului Taraclia, însă autoritățile centrale au considerat referendumul ilegal. Drept urmare, etnicii bulgari din localitățile fostului raion Taraclia au boicotat alegerile locale din 23 mai 1999. Astfel, alegerile locale din 1999 nu au avut loc în 94 din cele 723 de unități administrativ-teritoriale – în 79 din Transnistria, în 5 din județul Tighina și în 10 din județul Cahul.

Pentru a soluționa problema alegerilor în cele 10 localități ale fostului raion Taraclia, Parlamentul a adoptat Legea nr.650-XIV din 22.10.99 pentru modificarea și completarea Legii privind organizarea administrativ-teritorială. Prin această lege, cele 10 localități care nu au participat la alegerile locale din 23 mai 1999 au fost incluse, pe criteriul etnic, în al 10-lea județ – Taraclia, denumit după orașul de reședință a noii administrații județene, căruia i s-a conferit statutul de municipiu. De asemenea, prin Legea nr. 650-XIV, Parlamentul a obligat Comisia Electorală Centrală (CEC) să stabilească data alegerilor locale în județul Taraclia și localitățile acestuia, lucru care s-a întâmplat la 23 ianuarie 2000.

V.

CONTRAREFORMA ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ DIN 2001**5.1. Revenirea la raioane**

Alegerile parlamentare anticipate din 25 februarie 2001, câștigate cu o majoritate constituțională de PCRM, au marcat debutul unei noi perioade de instabilitate pentru administrația publică locală. Printre prioritățile PCRM în campania electorală a figurat și „revizuirea legii cu privire la împărțirea administrativ-teritorială a republicii, restabilind statutul raioanelor”. În consecință, Programul de activitate al Guvernului Premierului Vasile Tarlev a dezvoltat promisiunea electorală a PCRM privind „restabilirea statutului anterior al unităților teritorial-administrative”, clarificând astfel dorința de a reveni la organizarea anterioară a teritoriului administrativ-teritorial. Obiectivul respectiv s-a concretizat rapid, în doar 8 luni de la investirea Guvernului Tarlev. Noua Lege nr.764-XV din 27.12.2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova a prevăzut divizarea celor 10 județe în 32 de raioane, menținând hotarele unităților teritorial autonome din Găgăuzia și din stânga Nistrului. De asemenea, numărul orașelor cu statut de municipiu a fost redus de la 14 la 5 – Chișinău, Bălți, Bender, Comrat și Tiraspol. Pe de altă parte, cele 658 de unități administrativ-teritoriale rurale, constituite în urma reformei din 1998, au fost fărâmițate în 915 sate (comune).

Principalul argument al contrareformei a fost apropierea anumitor servicii de cetățeni, care ar avea de parcurs o distanță mai mică până în centrul raional decât până în cel județean. Pentru localitățile periferice distanța era de aproximativ de două ori mai mare. În aceeași ordine de idei, fărâmițarea comunelor a redus distanța până la primăria din propria localitate, față de distanța până la primăria comunei, alcătuită din mai multe localități.

Prețul contrareformei a fost desconsiderarea principiilor autonomiei administrative și financiare, deoarece unitățile administrativ-teritoriale nou-

create, cu cel puțin 1,500 de locuitori, au mult mai puține șanse să-și întrețină aparatul administrativ, față de cele cu cel puțin 2,500 de locuitori, așa cum fusese stabilit de reforma din 1998. În contextul anulării reformei din 1998, este de menționat și faptul că, prin Legea nr.781-XV din 28.12.2001 pentru modificarea și completarea Legii nr. 186-XIV privind administrația publică locală, s-a stabilit că primarul, fiind autoritate executivă a consiliului local, nu se alege direct, ci indirect, din rândul consilierilor, de către majoritatea consilierilor sătești (comunali), orașenești (municipali), la propunerea a cel puțin o treime din consilierii aleși. În conformitate cu acest amendament, prin Legea nr.796-XV din 25.01.2002 s-au făcut și modificările de rigoare în Codul electoral.

La scurt timp după adoptarea noii legi privind organizarea administrativ-teritorială și a amendamentelor menționate la legile conexe, Parlamentul a adoptat la 5 februarie 2002 Hotărârea nr.807 cu privire la stabilirea datei alegerilor locale generale anticipate, fixând data scrutinului pentru 7 aprilie 2002. Graba cu care a acționat guvernarea PCRМ a mobilizat aproape o treime din formațiunile politice înregistrate, care și-au început procedurile de înregistrare pentru a participa la scrutin. Două formațiuni – Partidului Social Liberal (PSL) și Partidului Popular Creștin Democrat (PPCD), s-au opus organizării alegerilor locale anticipate, chemând la boicotarea acestora. Deputații fracțiunii parlamentare a PPCD au sesizat Curtea Constituțională în privința examinării constituționalității întreruperii mandatelor aleșilor locali, pentru a organiza alegeri locale anticipate, precum și a amendamentelor referitoare la alegerea primarilor de către consilierii locali și nu de către cetățeni. În acest sens, Curtea Constituțională a adoptat două hotărâri: Hotărârea nr.10 din 19.02.2002 prin care a declarat neconstituțională Hotărârea Parlamentului nr. 807-XV din 5 februarie 2002 cu privire la stabilirea datei alegerilor locale generale; Hotărârea nr.13 din 14.03.2002 prin care a declarat neconstituționale prevederile a 13 articole din Legea privind administrația publică locală în redacția adoptată de Parlament la 28.12.2001 și a 14 articole din Codul electoral amendat la 25.01.2002. Este de remarcat că modificările menționate primiseră, de asemenea, avize negative și din partea Congresului Puterilor Locale și Regionale al Consiliului Europei, fiind examinate prin prisma Cartei Europene a autonomiei locale.

În acest context, PCRM s-a văzut nevoit să renunțe la ideea alegerilor locale generale anticipate, organizând alegerile ordinare un an mai târziu, la 25 mai 2003. Până la alegerile locale generale ordinare, Legea privind organizarea administrativ-teritorială a fost modificată de două ori prin Legea nr. 37-XV din 14.02.2003 și prin Legea nr. 124-XV din 18.03.2003, prin care s-a stabilit că la alegerile din 25 mai 2003 au fost constituite circumscripții electorale pentru alegerea consiliilor în 33 de unități administrativ-teritoriale de nivelul II – 32 de raioane, municipiile Chișinău și Bălți, și 898 de consilii electorale în unități administrativ-teritoriale de nivelul I – 1 municipiu, 51 orașe și 844 de sate. Nu a fost posibilă organizarea alegerilor în 79 de circumscripții din Transnistria și în 5 circumscripții din dreapta Nistrului – municipiul Bender, Gîsca, Proteagailovca, Cremenciug, Chițcani, aflate sub controlul administrației nerecunoscute din Transnistria.

5.2. Tentativa regionalizării teritoriului

Alegerile locale generale din 3 iunie 2007 au avut loc în aceleași unități administrativ-teritoriale ca și alegerile din 2003. În acea perioadă, guvernarea PCRM a încercat să gestioneze efectele fărâmițării administrative a teritoriului prin implementarea unei politici de regionalizare. În acest scop, a fost adoptată Legea nr.438 din 28 decembrie 2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova.

Conform acestei legi, teritoriul Republicii Moldova a fost divizat în 6 regiuni de dezvoltare:

- Regiunea Nord, cu o populație de 969,299 locuitori;
- Regiunea Centru, cu o populație de 987,603 locuitori;
- Regiunea Sud, cu o populație de 524,497 locuitori;
- Găgăuzia, cu o populație de 155,700 locuitori;
- Municipiul Chișinău, cu o populație de 712,218 locuitori;
- Transnistria, cu o populație de 580,000 locuitori.

Politica de dezvoltare regională urma să faciliteze colaborarea dintre autoritățile administrației publice centrale și locale pentru planificarea și promovarea dezvoltării sociale și economice echilibrate în regiunile respective,

cu accent pe zonele defavorizate. Coordonarea obiectivelor de dezvoltare regională la nivel național urma să fie asigurată de un Consiliu Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale, în timp ce în fiecare regiune urma să fie înființat un consiliu regional.

Pentru implementarea strategiei de dezvoltare regională, a fost prevăzută crearea Agenției Naționale de Dezvoltare Regională și a unui Fond Național pentru Dezvoltare Regională, care să asigure finanțarea programelor și proiectelor în această direcție. În 2008, responsabilitatea pentru dezvoltarea regională a fost transferată Ministerului Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului, odată cu formarea Guvernului Greceanii.

VI. STRATEGII DE REFORMĂ A ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE INIȚIATE ÎN PERIOADA 2012-2020, DAR NEREALIZATE

6.1. Strategia națională de descentralizare 2012 – 2018

Alegerile parlamentare anticipate din 29 iulie 2009 au marcat venirea la guvernare în Republica Moldova a unei coaliții de partide – Alianța pentru Integrare Europeană (AIE), care a condus țara în diverse formule până la 14 iulie 2019. În timpul celor 6 guverne care s-au succedat între 2009 și 2019, s-a manifestat o continuă intenție de a optimiza organizarea administrativ-teritorială a țării, cu mici variații. Această direcție a fost evidentă în programele de guvernare din acea perioadă.

În programul Guvernului Filat II pentru perioada 2011-2014, se prevedea: „Elaborarea unor criterii obiective (mărimea teritoriului administrat, numărul populației, resursele financiare locale, veniturile medii pe cap de locuitor), care ar stabili numărul populației cuprinsă într-o unitate administrativ-teritorială”. Acest obiectiv era planificat să fie atins în perioada 2012-2018, conform Legii Nr. 68 din 05-04-2012, care aproba Strategia națională de descentralizare și Planul de acțiuni privind implementarea acesteia pentru anii 2012–2018.

După alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014, în programul de guvernare al Guvernului Gaburici, formularea obiectivului a fost ajustată astfel: „Dezvoltarea cadrului legal conform principiilor constituționale privind descentralizarea serviciilor publice și autonomia locală, precum și prevederilor Cartei Europene a Autonomiei Locale. Consolidarea capacităților instituționale ale autorităților publice responsabile de domeniul administrației publice locale și de colaborarea intersectorială pe segmentul dezvoltare locală și regională.

Elaborarea și promovarea concepției de reformă teritorial-administrativă în spiritul delegării competențelor și facilitării accesului cetățenilor la serviciile publice. Asigurarea financiară a competențelor delegate, etc.”. Aceste priorități au fost preluate și de guvernele Streleț și Filip, însă nu au fost implementate în totalitate.

6.2. Strategia privind reforma administrației publice pentru anii 2016-2020

În 2016, guvernarea a adoptat o Foaie de parcurs care includea reforma administrației publice, iar la 25 iulie 2016, a fost aprobată Strategia privind reforma administrației publice pentru anii 2016-2020, cu accent pe administrația publică locală și reforma administrativ-teritorială. O modificare semnificativă s-a produs prin legea nr. 248 din 03.11.2016, care a clasificat localitățile urbane în gradele 0, I, II, III, în funcție de numărul de locuitori și infrastructură, menținând orientarea către descentralizare, autonomie locală și organizare administrativ-teritorială.

De asemenea, în perioada 2009-2010, denumirea ministerului responsabil pentru dezvoltarea regională a fost modificată. Guvernul Filat II a adus ajustări minore în comparație cu Guvernul Greceanii I, numind ministerul responsabil pentru dezvoltarea regională ca Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor. În 2017, odată cu reforma administrației publice centrale, Guvernul Filip a transferat responsabilitatea dezvoltării regionale către Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului.

După alegerile parlamentare din februarie 2019, două majorități parlamentare au fost formate, ambele cu participarea Partidului Socialiștilor din Republica Moldova (PSRM), care au susținut Guvernul Maiei Sandu și, ulterior, Guvernul Ion Chicu. Niciunul dintre aceste guverne nu a reușit să implementeze o reformă privind optimizarea organizării administrativ-teritoriale a Republicii Moldova, deoarece PSRM se opune ferm unei astfel de reforme, conform programului electoral al partidului.

VII. CONCLUZII

Analizând eforturile de optimizare a organizării administrativ-teritoriale a Republicii Moldova în perioada 2010 – 2020, se poate constata că cele 8 guverne care s-au succedat au menținut practic neschimbată structura administrativ-teritorială a țării, care rămâne în esență aceeași încă din 2001. Astfel, alegerile locale generale din 2003, 2007, 2011, 2015, 2019 și 2023 s-au desfășurat în cadrul aceluiași unități administrativ-teritoriale de nivelul II: 32 de raioane în care se aleg consiliile raionale; 2 municipii – Chișinău și Bălți, în care se aleg consiliile municipale și primarii. În Găgăuzia se formează o circumscripție electorală administrativă pentru coordonarea alegerilor în unitățile administrative de nivelul I. De asemenea, în cele 896 de unități administrative de nivelul I se aleg consiliile locale și primarii.

Ultima inițiativă de reformare a administrației publice locale a fost lansată în 2023, după un amplu proces participativ, care a condus la adoptarea Hotărârii Nr. 126 din 15-03-2023, prin care a fost aprobată Strategia de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru perioada 2023-2030.

ASOCIAȚIA PENTRU DEMOCRAȚIE PARTICIPATIVĂ "ADEPT"

str. Vasile Alecsandri 97 MD-2012 Chișinău, Moldova

Tel: +373 22 212 992

www.adept.md

E-mail: info@adept.md